

ESIOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMAAN PERUSTUVA LUKUVUOSISUUNNITELMA

Lukuvuosi 2018–2019

(Palautetaan 28.9.2018 mennessä aluejohtajalle)

Päiväkoti: Vuorentaustan päiväkoti

Esiopetusyksikkö: Vuorentaustan esiopetus

Esiopetusyksikön yhteistyökoulu: Vuorentaustan koulu

Käsitelty päiväkodissa (pvm): 27.9.2018

Päiväkodin johtajan allekirjoitus

Varhaiskasvatuksen johtajan hyväksyntä

versio numero	päivämäärä ja muutoksen tekijä	muutos

1. ESIOPETUKSEN YLEINEN JÄRJESTÄMINEN

Työ- ja loma-ajat

Lukuvuosi 2018–2019 (740 tuntia)

Syyslukukausi 13.8.–21.12.2018
Syysloma (vko 42) 15. - 21.10.2018

Kevätlukukausi 7.1. - 31.5.2019
Talviloma (vko 9) 25.2.- 3.3.2019

Päivittäinen esiopetusaika (klo) 8.30 – 12.30

Esiopetuksen henkilökunta

Taina Kutilainen, lastentarhanopettaja/varajohtaja
Tiina Virta, lastentarhanopettaja
Piia Perttula, lastentarhanopettaja
Mari Hietakangas, lähihoitaja
Pirjo Mäkinen, lähihoitaja
Marianne Rantanen, avustaja

Päiväjärjestys

Esiopetus alkaa 8.30

- Esiopetusajaksi lapset jakautuvat kolmeen ryhmään: Siileihin, Pöllöihin ja Oraviin
- Ryhmät ruokailevat vaihtelevasti Vuorentaustan koulussa tai Vuorentaustan päiväkodissa
- Kiinteissä pienryhmissä on maanantaista perjantaihin esiopetusajan samat aikuiset, perjantaina on yhteinen kerhopäivä

2. ESIOPETUKSEN TOIMINTAKULTTUURI

2.1 Suunnittelun periaatteet

Esiopettajien suunnittelu-aika jakautuu yhdessä ja itsenäisesti tehtävään suunnitteluun. Suunnittelun pohjana on koko päiväkodin pedagoginen tiimi, joka kokoontuu viikoittain. Esiopetuksen opettajat kokoontuvat viikoittain myös omaan palaveriin. Itsenäinen

suunnittelu-aika toteutetaan esiopetusajan ulkopuolella, lähinnä lepoaika aikana, työvuoron mukaan.

Esiopetusryhmässä on 39 lasta. Esiopetusajan toimimme kolmessa pienryhmässä: Siilit, Pöllöt ja Oravat.

2.2 Liikunta toimintakulttuurissa

Esiopetuksen tehtävänä on luoda pohjaa terveyttä ja hyvinvointia arvostavalle ja liikunnalliselle elämäntavalle. Lasten kanssa keskustellaan hyvinvoinnille ja terveydelle merkityksellisistä asioista kuten liikunnasta, ruoasta, levosta ja hyvistä ihmissuhteista.

Liikunta on arjessamme mukana monin eri tavoin. Päiväkodin piha ja ympäröivä metsä antavat hyvät puitteet ulkona liikkumiseen. Käytössämme on myös Vuorentaustan koulun kenttä, jolla liikumme monipuolisesti ympäri vuoden. Talvella laskemme mäkeä, hiihdämme ja luistelemme. Jokaisella pienryhmällä on oma metsäretkipäivä, jolloin ryhmät viettävät lähimetsässä aamupäivän tutkien, leikkien ja luonnossa oppien. Mukaan voidaan ottaa kotoa myös pienet, terveelliset eväät. Kaikkina vuodenaikoina teemme retkiä myös päiväkodin lähialueille. Retkillä pyrimme liikkumaan paikasta toiseen mahdollisimman paljon kävellen.

Päiväkodin sali ja kerran viikossa koulun salivuoro tarjoavat monipuoliset mahdollisuudet sisäliikuntaan. Päiväkodin liikuntavälineet ovat lasten saatavilla ja käytettävissä sekä sisällä että ulkona. Koulun liikuntavälineet ovat myös käytössämme.

Esiopetusvuoden aikana kaikki pienryhmät saavat vuorollaan käyttöönsä aktiivisuusrannekkeet. Rannekkeiden avulla seurataan lasten päivittäistä liikkumista päiväkotipäivän aikana. Aamulla päiväkotiin tullessaan lapset laittavat rannekkeet käteensä ja kotiin lähtiessään jättävät ne päiväkotiin. Vanhemmilla on myös mahdollisuus seurata lastensa aktiivisuutta lataamalla sovellus puhelimeensa tai tietokoneelle.

2.3 Leikki ja toiminnallisuus opetuksessa

Kokemukselliset ja toiminnalliset työtavat tarjoavat elämyksiä ja vahvistavat lasten oppimismotivaatiota. Toteutamme mahdollisimman monipuolista toimintaa, jonka edellytyksenä oppimisympäristöissä pitää olla riittävästi erilaisia leikkiin ja opetteluun soveltuvia materiaaleja, havainto- ja työvälineitä sekä mahdollisuuksia käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa.

Ohjaamme leikkiä ja toimintaamme lapsista tekemiemme havaintojen pohjalta ja otamme huomioon myös vanhemmilta saamamme tiedon lapsesta. Esiopetuksessa toteutamme pienryhmätoimintaa, jonka avulla aikuiselle tarjoutuu mahdollisuus päästä lähelle lasten ajattelua ja käsityksiä. Toteutamme sekä ohjattua että lasten omaehtoista leikkiä ja leikin kautta pystymme myös toteuttamaan erilaisia oppimissisältöjä.

2.4 Laaja-alaisen osaamisen toteuttaminen esiopetuksessa

Ylöjärven kulttuuritoimella ja varhaiskasvatuksella on yhteinen Kulttuurikudeverkosto, jonka avulla vahvistetaan esiopetuksessa ja varhaiskasvatuspalveluissa mukana olevien ylöjärveläislasten mahdollisuuksia osallistua ja tutustua kulttuuriin monipuolisesti. Osallistumme verkoston järjestämiin kulttuuritapahtumiin.

Musiikki tarjoaa monenlaisia mahdollisuuksia luovaan ilmaisuun. Laulaminen, loruilu, soittaminen ja eri soittimiin tutustuminen, kuunteleminen, liikkuminen musiikin mukaan ja tanssi ovat musiikissa olennaisia osatekijöitä. Tarjoamme lapsille monenlaisia musiikillisia elämyksiä ja tutustumme musiikin eri tyylilajeihin.

Kuvataiteeseen ja käsityöhön liittyvässä toiminnassa tutustumme erilaisiin tekniikoihin ja välineisiin. Vuoden aikana tulevat tutuksi maalauksen monet mahdollisuudet, painannan ja piirtämisen eri muodot, muovailu, rypistely/revintä ja askartelu. Lasta kannustetaan omaan luovaan ilmaisuun ja toteutukseen. Ohjatun toiminnan lisäksi lapsilla on päivittäin saatavilla monipuolisia materiaaleja omaehtoiseen luomiseen. Toteutamme eskarivuoden aikana yhden pitkäkestoisen käsin tekemiseen liittyvän projektin

Suullista ja kehollista ilmaisua harjoitetaan monipuolisesti erilaisten leikkien avulla, joissa lapset oppivat ilmaisemaan itseään vapaasti. Toimintaan otetaan mukaan myös avoin lava, jossa lapset voivat itse valita millaisia taitoja haluavat esittää muille. Avointa lavaa toteutetaan erilaisissa kokoonpanoissa, jotta aremmatkin lapset pääsevät harjoittelemaan pienemmissä ryhmissä ja rohkaistuvat sitten esiintymään suuremmalle ryhmälle. Ilmaisun rohkaisemiseen käytetään myös Yhteispelin eskaripiiriä, jossa opitaan kertomaan asioita toiselle.

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan esiopetuksen tavoitteena on edistää lasten kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä vahvistaa heidän kiinnostustaan kieleen ja kulttuuriin. Oppimisympäristössä käytämme kirjoitettua tekstiä yhdistettynä kuviin niin että lapset voivat havainnoida kirjoitettua tekstiä vaikka eivät vielä osaa lukea. Kirjaimet tulevat lapselle tutuksi esiopetuskirjan tehtävien muodossa. Esiopetustilanteissa annamme lapsille mahdollisuuden ilmaista itseään ja kertoa omista asioistaan. Opettelemme myös kuuntelemaan toisen, niin lapsen kuin aikuisenkin asian ja vastaamaan käyttäen kaunista kieltä.

Matemaattisia taitoja harjoittemme toiminnallisesti leikkien ja eri aisteja käyttäen. Toiminnassamme vertaillaan, luokitellaan ja sarjoitetaan. Tutustumme myös geometriisiin muotoihin ja sijainti- ja suhdekäsitteisiin. Lisäksi harjoittemme mittaamista ja punnitsemista keholla ja arjen välineillä ilman totuttuja mittayksiköitä. Enemmän, vähemmän ja yhtä ovat olennaisia matemaattisten taitojen käsitteitä, joihin tutustumme. Kynä ja kirjatehtävien lisäksi olennaista on arjen matematiikka, johon mahdollisuus päivittäin päivän eri tilanteissa.

Kielelliseen ilmaisuun rohkaisemme tutustumalla kirjaimiin, tavuihin ja sanoihin erilaisten leikkien kautta, teksteihin tutustumalla ja monipuolisesti erilaisilla tehtävämuodoilla. Annamme lapsille mahdollisuuden keskustella kuulemastaan, ja kertoa omia kokemuksiaan luetusta. Omia tarinoita ja tekstejä lapset tuottavat erilaisilla menetelmillä esim. saduttamalla ja itse kirjoittamalla tietokoneella tai tabletilla. Esiopetuksen arjessa käytämme paljon kirjoja ja käytämme siinä hyväksi viikoittain vierailevaa kirjastoautoa.

Syksyllä saamme kieltenopettajilta kaksi kertaa kielisuihkutusta: englannissa ja saksassa.

Toteutamme monilukutaidon kehittymistä ja mediaan tutustumista toiminnallisesti, itse tekemisen kautta; pitkäkestoisesti ja projektiluonteisesti. Monilukutaitoa kehitetään lasten kanssa yhdessä tutkimalla kuvia, ympäristöä, kirjaimia ja numeroita toiminnallisella tavalla.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista harjoitetaan yhdessä lasten kanssa tutustumalla erilaisiin median muotoihin, välineisiin ja niiden käyttötarkoituksiin ja tapoihin. Lapset tuottavat itse omia mediasisältöjä ipadien avulla ja lapsia rohkaistaan käyttämään erilaisia median muotoja tuottamisessa. Lapsille annetaan mahdollisuus kokeilla, leikkiä ja pelata eri median muodoilla. Lapset valokuvaavat itse, tekevät animaatioita. He myös tutustuvat ohjelmointiin Beebotilla ja käyttävät monipuolisesti sovelluksia ipadilla tutustuakseen kirjaimiin ja numeroihin sekä harjoittaakseen hienomotoriikka ja hahmottamista. Jokaisella eskariryhmällä on oma ipadi käytössään.

Tuemme tunne- ja vuorovaikutustaitoja päivittäin lasten keskinäisissä leikki- ja arkilanteissa. Käytössämme on myös mm. Nalle ja Susitunnekortit sekä Huomaa Hyvä kortit. Yhteispeleihankkeen toimintamuodoista käytämme luokkapiiriä, jota kutsumme eskariipiiriksi.

Perjantain kerhopäivänä lapset jaetaan syksyllä kerhoryhmiin lasten omien tarpeiden mukaan esim. S2, kädentaidot, tunnetaidot ja suujumppa. Keväällä kerhot ovat kaikille yhteisiä.

2.5 Oppimisympäristöt

Tarjoamme esiopetuksessa lapsille mahdollisuuden toimia erilaisissa oppimisympäristöissä. Käytännössä toimimme päiväkodin ja koulun tiloissa, metsässä ja läheisellä kentällä. Hyödynnämme myös mahdollisimman paljon kulttuuri-, kirjasto- ja liikuntatoimen tarjoamia oppimisympäristöjä.

Esiopetuksessa käytettävissä olevia tiloja muokataan joustavasti ryhmän erilaisten tarpeiden mukaan. Tilojen käyttötarkoituksia voidaan muuttaa ja kaikkia olemassa olevia tiloja käytetään tehokkaasti hyväksi esim. pienryhmiin jaettaessa. Koulun luokkaa käyttävät vuorollaan kaikki esiopetusryhmät.

Aamupalan kaikki esikoululaiset syövät yhdellä osastolla liukuvasti. Siitä lapset siirtyvät joustavasti aikuisten ohjaamina omiin pienryhmiinsä.

Pienryhmätoiminnan lisäksi mahdollistamme lapsille yhteisiä leikki- ja toimintahetkiä iltapäivisin. Tällöin lapset jakaantuvat päiväkodin eri tiloihin leikkimään, pelaamaan, liikkumaan, askartelemaan ja ulkoilemaan. Lasten toiveita ja ehdotuksia kuunnellaan ja toteutetaan mahdollisuuksien mukaan. Näin mahdollistamme rauhalliset ja monipuoliset toiminnat. Käytössämme on ns. toimintataulut, joihin lapset aikuisen ohjaamina tai itse omatoimisesti valitsevat haluamansa toiminnan.

Oppimisympäristön osia ovat myös aikuiset, sovitut säännöt ja arjen rutiinit. Aikuiset omalla, keskenään yhtenäisellä toiminnalla luovat turvallisuutta oppimisympäristöihin. Aikuisten toiminta mahdollistaa myös eri oppimisympäristöjen tarkoituksenmukaisen käytön. Yhteiset säännöt ja toimintatavat luovat turvallisen ilmapiirin. Lasten osallisuus oppimisympäristöjen luomiseen varmistetaan niin, että aikuiset huomioivat lasten ajatuksia jatkuvassa vuorovaikutuksessa ja asioita toteutetaan mahdollisuuksien mukaan.

Käytämme tieto- ja viestintäteknologiaa yhtenä oppimisympäristönä. Lapsilla on viikoittaisessa, toisinaan päivittäisessä käytössä kirjoja, lehtiä, kamera ja tabletti. Myös muita laitteita on käytössä esim. projekteissa. Lasten kanssa keskustellaan mediaan liittyvistä asioista ja opetellaan turvallista median käyttöä.

Esiopetuksen erilaiset oppimisympäristöt tarjoavat runsaasti aineksia matemaattisten taitojen oppimiselle. Erityisesti kiinnitämme huomiota siihen että lapsi oppii huomiomaan arjessa ja eri oppimisympäristöissä ilmenevää matematiikkaa. Opetus perustuu lapsen kokemusmaailmaan ja liittyy luontevasti heidän toimintaympäristöönsä. Taitoja kehitetään toiminnallisesti, leikkejä ja eri aisteja käyttäen. Tärkeintä on luoda edellytykset lapsen matemaattisen ajattelun kehittymiselle ja ennen kaikkea innostus matematiikkaan.

Esiopetusvuoden aikana käytämme oppimateriaalina myös monipuolisesti erilaisia konkreettisia välineitä: esimerkiksi matematiikkaa voi harjoitella leikin lomassa niin helmillä kuin multilinkeillä tai pikkulegoillakin. Erilaiset tehtävätyypit tulevat lapselle tutuiksi kirjaa tehdessä ja samalla kehittyvät myös lapsen hienomotoriset taidot. Harjaannutamme myös pitkäjänteisyyttä ja tehtävän alusta loppuun saattamista.

2.6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Lapsen kiinnostusta ympärillä tapahtuviin yhteiskunnallisiin asioihin herätellään ja pyrimme esiopetuksessa vahvistamaan lapsen osallisuutta omassa toimintaympäristössään huomioimalla lasten ajatuksia ja saattamalla niitä käytäntöön mahdollisuuksien mukaan.

Luontokasvatus on luonnollinen osa toimintaamme, koska metsä on fyysisesti lähellä päiväkotia ja koulua. Viikoittaiset metsäretket tutuille metsäretkipaikoille toteutuvat koko

lukuvuoden ajan. Erilaisia oppimiskokonaisuuksia toteutetaan myös metsässä. Samalla tulevat tutuiksi suomalainen luonto, vuodenajat ja erilaiset sääilmiöt. Myös kestävän kehityksen periaatteet nousevat luonnollisesti esille metsäretkillä. Kestävään kehitykseen tutustutaan myös kierrättämällä.

2.7 Esiopetusyksikön omat kehittämiskohteet

Esiopetusyksikön yhteiset kehittämiskohteet ovat liikunnan lisääminen ja yhteistyö koulun kanssa. Pienryhmätoiminnan ajatus on jo sisäistynyt osaksi toimintakulttuuria kaikissa päiväkotien esiopetusryhmissä sen eri muotoja käytetään monipuolisesti hyväksi ja kehitetään aina kyseisen lapsiryhmän tarpeita vastaavaksi.

Yhteistyö koulun kanssa on ollut heti alkusyksystä tiivistä. Sen muodoista ja toteutustavoista kerrotaan lisää luvussa 5. Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö.

3. LASTEN JA HUOLTAJIEN OSALLISUUS ESIOPETUKSESSA

3.1 Lapsen osallisuus esiopetuksessa

Esiopetuksessa luodaan monipuolista ja vaihtelevaa toimintaa, joiden kautta saamiensa kokemusten ja omien mielenkiinnon kohteidensa mukaan lapset pystyvät tekemään valintoja ja esittämään omia toiveitaan esiopetuksen toteutuksesta. Toimintaa suunnitellaan näiden toiveiden mukaan. Yhtenä toiminnan lähtökohtana on, että lapset saavat toteuttaa itseään ja tehdä asioita mahdollisimman paljon itse. Jo suunnittelussa osallisuus tulee näkyviin: aikuiset kuuntelevat lapsia ja poimivat ideoita ja kehittävät niitä eteenpäin.

3.2 Huoltajien osallisuus esiopetuksessa

Vanhempien kanssa tehdään tiivistä esiopetustyötä koko esiopetusvuoden ajan. Lapsen päivittäiset kuulumiset kerrotaan vanhemmille tuonti- ja hakutilanteessa, jotta vanhemmat tietävät, mitä lapsen päivään on kuulunut. Tavoitteena on luottamuksellinen ja avoin yhteistyö perheiden kanssa. Vastavuoroisuuteen ja kuuntelemiseen perustuvan yhteistyön myötä vanhempien on helpompi jakaa lapseen liittyviä asioita esiopetuksen henkilökunnan kanssa. Vanhempien kanssa on keskusteltu erilaisista sähköisen viestinnän tavoista ja muokattu toimintaa palautteen mukaan.

Syykaudella vanhemmille suunnattuja tapahtumia:

- Esi-opetuksen iltapäiväinfo vanhemmille
- Toiminnallinen vanhempainilta
- Vanhempainilta lapsen tunnetaidoista

3.3 Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmat laaditaan syys-lokakuun aikana yhteistyössä vanhempien kanssa. Jokaisella vanhemmalla on mahdollisuus osallistua keskusteluun omalla äidinkielellään tulkin välityksellä. Esiopetussuunnitelmaan kirjataan yhdessä vanhempien kanssa lapsen tavoitteet esiopetusvuodelle ja kuullaan lapsen ja vanhempien ajatuksia esiopetusvuodesta. Keväällä alkuopetukseen siirryttäessä oppimissuunnitelmaan täydennetään lapsen vahvuudet ja tuen tarpeet.

Jos lukuvuoden aikana havaitaan tarvetta tehostetulle tai erityiselle tuelle ryhmän lastentarhaopettajat tekevät lapsesta pedagogisen arvion. Tämän pohjalta lapselle laaditaan tehostetun tuen suunnitelma yhdessä lapsen vanhempien ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa. Suunnitelmien toteutumista arvioidaan maaliskuussa pidettävissä keskusteluissa vanhempien kanssa.

3.4. Tiedottaminen

Tiedottamisessa pyrimme käyttämään pääosin Päikkyä. Sen ja päivittäisten keskustelujen rinnalla viestinnän välineinä toimivat edelleen myös eteisilmoitukset, kännykkä ja sähköposti. Erilaisista tapahtumista, retkistä ja juhlista tiedotamme vanhemmille sekä sähköisesti että eteisilmoituksina hyvissä ajoin.

Keväällä 2018 vanhemmat saavat tiedon kouluun tutustumispäivästä ja koulun järjestämästä vanhempainillasta ensimmäisen luokan vanhemmille.

4. YHTEISTYÖTAHOT JA YHTEISTYÖKÄYTÄNNÖT

Yhteistyö varhaiskasvatuksen kanssa on päivittäistä ja joustavaa, koska esiopetusryhmä toimii osana päiväkotia. Lapset ulkoilevat päivittäin päiväkodin pihassa ja yhteisiin tapahtumiin kokoonnutaan säännöllisesti.

Esiopetuksen yhteistyötahoja ovat:

- Ylöjärven seurakunta
- Vuorentaustan alueen terveydenhoitaja Sari Jonasson
- Varhaiskasvatuksen perhetyöntekijä Sanna Jutila
- VEO Heidi Seppälä
- tarvittaessa perhekeskuksen psykologit ja puheterapeutit

5. ESI- JA ALKUOPETUKSEN YHTEISTYÖ

5.1 Yhteistyön suunnittelun ja toteutuksen kuvaaminen

- vastuu- ja yhteyshenkilöt
- kuvatkaa miten lapsen tuki toteutuu esi- ja alkuopetuksen yhteistyössä

Yhteistyötä Vuorentaustan koulun kanssa tehdään ympäri vuoden. Syksyllä pidettävässä yhteistyön suunnittelupalaverissa koulun henkilökunta ja esiopetusyksikön opettajat laativat yhteisen vuosikellon lukuvuoden aikana toteutettavista yhteistyötavoista. Esi- ja alkuopetuksen tiivis yhteistyö mahdollistaa sen, että koulumaailma tulee lapselle nykyistä tutummaksi ja madaltaa kynnystä siirtymä esikoululaisesta ekaluokkalaiseksi.

Yhteistyömuodot:

- Lasten kouluun tutustumispäivä toukokuussa 2019
- Vuorentaustan koulun erityisopettajan Niina Järvensivun kanssa tehtävä yhteistyö kevätlukukaudella
- Tulevien ekaluokkien opettajien vierailu päiväkodilla keväällä 2019
- Vanhemmille suunnattu vanhempainilta koululla keväällä 2019
- Yhteinen projekti

Vastuuhenkilöt:

- päiväkodin johtaja Outi Heinilä
- Vuorentaustan koulun rehtori Tapio Alppi
- Lastentarhanopettajat Taina Kutilainen, Piia Perttula ja Tiina Virta

Tuen toteutuminen:

- Erityistä tukea tarvitsevien lasten tarpeet on huomioitu esi- ja alkuopetuksen yhteistyömuodoissa niin että osallistuminen yhteistyöhön on mahdollista

Yhteinen projekti:

Eskarit ja ensimmäisen luokan oppilaat ovat jo usean vuoden ajan tehneet yhteistyötä eri muodoissa, mm. pajatyöskentelynä jossa lapset on sekoitettu keskenään pienryhmiin. Tänä vuonna pidämme yhdessä toimintapäivän, jossa lapset kiertävät pihalla liikunnallisissa toiminnoissa ja sisällä koulussa askartelupisteillä. Vuoden lopussa kokoonnumme yhdessä arvioimaan syksyn yhteistyötä ja suunnittelemaan kevään yhteistyömuotoja. Uutena yhteistyön muotona olemme keväällä aloittamassa yhteistyötä kolmannen luokan kanssa, josta opettaja useimmiten siirtyy ensimmäisen luokan opettajaksi. Näin opettaja pääsee vaivattomasti tutustumaan tuleviin oppilaisiinsa jo ennen ensimmäistä luokkaa.

6. ARVIOINTI

Toimintaa arvioidaan päivittäin yhteisesti keskustellen. Käymme säännöllisesti palaverissa läpi käytettyjä työskentelymuotoja sekä toiminnan sisältöjä ja arvioimme niiden toimivuutta. Lukuvuosisuunnitelman toteutumisen arviointi tapahtuu sekä syys- että kevätkauden päätteeksi. Arvioimme toimintaamme myös lapsilta ja vanhemmilta saadun palautteen ohjaamina. Lasten kiinnostusta ja innostusta toteutettuun toimintaan seurataan, ja toimintatapoja muokataan tarpeen mukaan.

Työntekijöiden itsearviointi on tärkeä oman työn kehittämisväline. Itsearviointiin on käytössä eri välineitä kuten esimerkiksi kontekstianalyysi ja AES-mittari. Vuosittain, yleensä kevättalvella, toteutetaan kehityskeskustelut päiväkodin johtajan kanssa.

Lasten havainnointi on jatkuvaa ja havaintoja kirjataan ylös säännöllisesti. Havainnoimme lasten luku- ja kirjoitusvalmiuksia sekä matemaattisia valmiuksia syksyisin ja keväisin Makeko- ja Lukimato-tehtävien avulla. Ryhmässämme on käytössä näiden lisäksi myös KPT eli käsitteellinen piirrostesti. Kartoitukset tuovat meille tietoa siitä, millainen esiopetusryhmä on ja millaisia taitoja lapsilla on. Sen mukaan pystymme muokkaamaan ympäristöä jossa toimimme ja myös omaa toimintaamme jotta pystymme tukemaan lapsia heidän haasteissaan.

Myös lapsia ohjataan arvioimaan omaa toimintaansa ja huomioimaan omia vahvuuksiaan ja kehittämisen osa-alueitaan realistisen, mutta kannustavan palautteen avulla. Tavoitteena on lapselle kehittyvä itsearviointitaito. Vanhemmille suunnattu asiakastyytyväisyyskysely toteutetaan loppuvuodesta 2018 ja keväällä 2019.

7. PEDAGOGINEN TUKI

Lapsi saa esiopetuksessa tarpeen mukaan yleistä, tehostettua tai erityistä tukea. Lasten yksilölliset haasteet kirjataan oppimissuunnitelmiin ja toimintaa suunnitellaan nämä tuen tarpeet huomioon ottaen. Tukimuotoja on monenlaisia ja niistä valitaan lapselle tarkoituksenmukaisimmat.

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja toimii esikouluryhmiemme resurssina. Hän konsultoi ja osallistuu ryhmiemme toimintaan ja tarvittaessa lasten palaveriin. Vuorentaustan esiopetusryhmässä on tällä hetkellä kolme tehostetun tuen lasta.

Koska lain mukaan lapsilla on oikeus riittävään tukeen heti tuen tarpeen ilmetessä, olemme pyrkineet oppimisympäristöjä muokkaamalla ja joustavasti toimimalla tuottamaan yleistä tukea kaikille sitä tarvitseville lapsille.

8. TASA-ARVON JA YHDENVERTAISUUDEN TOTEUTTAMINEN ESIOPETUKSESSA

Kaikkia lapsia kohdellaan lähtökohtaisesti tasa-arvoisina, mutta huomioidaan heidän erilaiset lähtökohtansa.

Yhdenvertaisuus: Kannustetaan lapsia toimimaan omalla tavallaan, ei suhtauduta negatiivisesti erilaisiin tapoihin jos ne eivät ole ristiriidassa yhteisiin sääntöihin. Lasten yhdenvertaisia oppimismahdollisuuksia tuetaan tarjoamalla jokaiselle sellaista tukea, jota lapsi tarvitsee edetäkseen oppimisessaan.

Syrjintään puututaan: Kaikkeen kiusaamiseen puututaan ja yhdessä lasten kanssa keskustellaan näistä asioista aina kun ne nousevat luonnollisesti esiin. Erilaisia etnisiä ja kulttuuritaustoja kohdellaan samanarvoisina, nostamatta ketään erityisesti esiin.

Kohtelemme kaikkia vanhempia samanarvoisina ja tarjoamme lapsen molemmille vanhemmille mahdollisuuden osallistua.

Sukupuolten välisten suhteiden tukeminen on meillä jo sisäistetty toimintatapa. Lapsia kannustetaan leikkimään kaikkien kanssa sukupuolesta riippumatta.

Perusopetuslain mukaan perusopetuksen tehtävänä on tarjota kaikille oppilaille yhtäläiset mahdollisuudet hankkia yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja sekä taitoja: Esiopetusyksikössämme tarjoamme tämän mahdollisuuden lapsille niin, että kaikilla on mahdollisuus tutustua omaan tulevaan kouluunsa esiopetusvuoden aikana. He ovat fyysisesti paikalla koulussa ja saavat sen lisäksi myös osallistua ykkösluokkalaisten toimintaa ja tutustuvat jo osaan opettajistakin.

9. OPPILASHUOLTOSUUNNITELMA

Kussakin yksikössä laaditaan oppilashuoltosuunnitelma osana lukuvuosisuunnitelmaa. Sitä päivitetään vähintään kerran lukuvuodessa. Suunnitelma tulee laatia yhteistyössä henkilöstön, oppilashuollon toimijoiden, lasten ja heidän huoltajiensa kanssa. Suunnitelmaa laadittaessa sovitaan menettelytavoista, joilla henkilöstö, lapset ja huoltajat ja tarvittavilta osin yhteistyötahot perehdytetään suunnitelmaan. Suunnitelmaa laadittaessa käytetään monipuolisesti tietoa yhteisön tilanteesta ja hyvinvoinnista, pedagogisen tuen toteuttamisesta, oppilashuollon ja oppilashuoltopalveluiden toimivuudesta sekä palvelutarpeista. Olennaisia ovat lasten ja huoltajien, pedagogisen tuen tiimin ja muun henkilöstön, oppilashuollon ammattihenkilöiden sekä keskeisten yhteistyökumppaneiden näkemykset ja arviot.

9.1 Käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut

ammattinimike	nimi
lääkäri	Merja Hietanen
terveydenhoitaja	Sari Jonasson

psykologi	Marja Pöyry
kuraattori	Pekka Allen

9.2 Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat

Yhteisöllisen oppilashuoltotyön tehtävät:

- Esiopetusympäristön hyvinvointia, terveellisyttä, esteettömyyttä ja turvallisuutta lisäävät toimet
- Esiopetuksen järjestäminen hyvinvointia ja mielenterveyttä tukevinä toimina
- Lasten tunne- ja vuorovaikutustaitojen sekä ryhmien toiminnan edistäminen
- Kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää ehkäisevät ja vähentävät toimet
- Oppimisen etenemistä edistävät toimet
- Terveellisiä elintapoja ja vireyttä lisäävät toimet
- Lasten osallisuutta lisäävät toimet
- Huoltajien osallisuutta lisäävät toimet
- Pedagogiset menetelmät ja oppilashuollon yhteys esiopetuksen toteuttamiseen
- Yhteistoiminta esiopetuksen ulkopuolisten tahojen kanssa
- Riskien ennakointi ja vaaratilanteisiin varautuminen
- Yksittäistä lasta koskevan monialaisen oppilashuoltotyön sekä oppilashuoltopalveluiden tarpeen, toteutumisen ja toimintatavan seuranta, arviointi ja kehittäminen

• Esiopetusryhmän ja lähikoulun yhteistyö yhteisöllisessä oppilashuollossa

Esikoululaiset pääsevät toimimaan koulun tiloissa viikoittain. Koulussa on luokkatila, jota yksi kolmesta esiopetuksen pienryhmästä käyttää vuorollaan. Esiopetuslaiset ruokailevat koulun ruokalassa säännöllisesti. [HYPERLINK "https://www.ylojarvi.fi/perhe-ja-sosiaalipalvelut/varhaiskasvatus/esiopetus/"](https://www.ylojarvi.fi/perhe-ja-sosiaalipalvelut/varhaiskasvatus/esiopetus/) Koulun kulttuuri tuli esioppilaille tutuksi ja koululaiset tutustuvat heihin.

Tuttuus vaikuttaa kiusaamisen ennaltaehkäisyssä. Yhteistyö koulun kanssa tapahtuu syksyn ja kevään aikana. Ryhmiä yhdistellään ja näin lapset pääsevät tutustumaan toisiinsa.

Opettajat tulevat esioppilaille tutuiksi. Esioppilaat kutsutaan usein koululle erilaisiin tapahtumiin.

Yhteistyössä kiinnitetään huomiota lasten hyvinvointiin.

[Esi- ja alkuopetuksen siirtymäkäytänteet ja oppimisen tuen portaat](#)

Yhteisöllisen oppilashuollon kokouksiin osallistuvat lastentarhanopettajien, lähihoitajien, koulukuraattorien, koulupsykologien ja terveydenhuollon edustajat käsiteltävän asian mukaan. Kokouksissa on toteuduttava monialainen työskentely.

Asian käsittelyyn voi tarpeen mukaan osallistua lasten, vanhempien, muiden asiantuntijoiden tai yhteistyötahojen edustajat.

Päiväkodin johtaja ja esiopettajat keskustelevat oppilashuollollista asioista kahdesti syksyn ja kahdesti kevään aikana. Erityisesti kiinnitetään huomiota lasten hyvinvointiin ja sitä edistäviin tekijöihin.

- Suunnitelma toimenpiteistä, joilla päiväkotiki edistää yhtä tai kahta painopisteesi valitsemaansa yhteisöllisen oppilashuollon sisältöaluetta lukuvuonna 2018–2019.
- *Terveellisiä elintapoja ja vireyttä lisäävät toimet*

Kiinnitämme erityistä huomiota liikunnan määrään. Käytössä on aktiivisuusrannekkeet, joita hyödynnämme havainnoinnissa.

Keskustelemme lasten kanssa terveellisestä ravinnosta ja riittävästä levosta.

Esiopetusryhmässä on laadittu lasten kanssa säännöt

Päivämäärä: 5.9.2018

- Poissaolojen seuraaminen ja niihin puuttuminen
Poissaoloja seurataan lapsikohtaisesti. Mikäli poissaoloja on paljon, keskustelemme huoltajan kanssa. Pitkiin poissaoloihin vanhemmat täyttävät lomakkeen, jonka päiväkodin johtaja hyväksyy.

Perusopetuslain 35 § muutos korostaa esiopetukseen osallistumisen säännöllisyyttä. Osallistumisen säännöllisyys on tärkeää esiopetuksen tavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) määrätään, että opettaja, huoltajat ja esiopetuksen toteuttamiseen osallistuva henkilöstö huolehtivat yhteistyössä lapsen säännöllisestä osallistumisesta. Lasten osallistumista seurataan esiopetuksen yksiköissä. Huoltajat ilmoittavat sairauspoissaoloista sekä pyytävät lupaa muista syistä johtuviin poissaoloihin. 1-5 päivän poissaoloista ilmoitetaan esiopettajalle ja yli viiden päivän poissaoloon haetaan lupa kirjallisesti tai sähköisesti päiväkodin johtajalta.

- Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus
PÄIVITETTY 09/18

9.3 Suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma. Siinä otetaan huomioon sekä lasten keskinäiset että lasten ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet. Suunnitelmassa kuvataan:

kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen,

- *edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla,*
- *yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta,*
- *yhteistyö huoltajien kanssa,*
- *yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa,*
- *suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, lapsille, huoltajille ja yhteistyötahoille sekä*
- *suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi*

PÄIVITETTY: 08/18

9.4 Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Oppilashuoltosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset kuten pelastussuunnitelma.

Suunnitelmassa kuvataan:

- *kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa,*
- *johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa,*
- *sisäisen ja ulkoisen sekä esiopetuksen ja opetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet,*
- *psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen,*
- *suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, lapsille, huoltajille ja yhteistyötahoille,*
- *toimintavalmiuksien harjoittelu sekä*
- *suunnitelman arviointi ja päivittäminen.*

PÄIVITETTY: 09/18

9.5 Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen (Ylöjärven esiops s. 55–57)

Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen lapsen kehityksen, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi sekä yksilöllisen tuen toteuttamiseksi.

- Lapsen sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen esiopetuksessa: lääkehoitosuunnitelma tehdään säännöllistä tai akuuttiin kohtaukseen tarvitsevalle lapselle. Ryhmän lähihoitajat ovat vastuussa lääkehoitosuunnitelmien päivittämisestä ja tiedon välittämisestä muulle henkilökunnalle. Jokaisen työntekijän tulee perehtyä tehtyihin lääkehoitosuunnitelmiin ja olla tietoinen niiden päivityksistä.
- Vanhemmat toimittavat todistuksen lapsen erityisruokavaliosta päiväkodille. Todistus toimitetaan päiväkodilta sekä päiväkodin omaan keittiöön että valmistavaan keittiöön. Henkilökunnan tulee olla tietoinen lasten erityisruokavaliosta.
- Esiopettaja voi koota asiantuntijaryhmän yksittäisen lapsen tuen tarpeen tai oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmään kutsutaan yksilöllisesti lapsen tilanteen parantamiseksi nimetyt keskeiset toimijat. Huoltajalta pyydetään kirjallinen suostumus tämän ryhmän kokoonpanoon ja kokoontumiseen. Kokoontumisessa kirjataan oppilashuoltokertomus, jonka laadinnasta vastaa esiopettaja. Oppilashuoltokertomus liitetään oppilashuoltorekisteriin, jota säilytetään päiväkodin toimistossa lukollisessa kaapissa. Mikäli huoltajat antavat luvan, tiedot siirretään tulevan koulun rehtorille lapsen siirtyessä kouluun.

9.6 Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen lasten ja heidän huoltajiensa kanssa

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä lasten ja huoltajien kanssa. Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan oppilashuollon toimintatavat lasten ja huoltajien osallisuuden edistämiseksi sekä yhteistyön järjestämiseksi.

Oppilashuollon yhteistyö lasten ja huoltajien kanssa sisältää mm. tiedottamisen, kohtaamisen ja aidon vuorovaikutuksen. Lasten ja huoltajien osallisuus toteutuu esiopetuksen arjessa ja kaikessa toiminnassa.

Päivittäiset kohtaamiset vanhempien kanssa ovat erittäin tärkeitä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen kannalta. Kasvokkain kohtaamisen lisäksi näemme erittäin tärkeäksi yhteistyömuodoksi tiedottamisen. Tiedottamisen avulla vanhempi saa tietoa esiopetuksen sisällöstä ja hänellä on mahdollisuus kysyä tai kommentoida lapsen arkeen liittyviä asioita.

Kasvatuskeskusteluissa keskustellaan myös oppilashuoltoon liittyviä asioita.

Vanhemmalla on mahdollisuus sopia keskusteluaika aina kun kokevat sen tarpeelliseksi.

9.7 Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi.

Päiväkodin johtaja vastaa oppilashuoltosuunnitelman toteutumisesta ja toteutumisen arvioinnista.

Lukuvuoden 2018–2019 oppilashuoltosuunnitelman toteutumista arvioidaan vähintään kerran syys- ja kerran kevätlukukaudella.

Oppilashuoltotyöstä tiedotetaan huoltajille oppimissuunnitelmakeskusteluissa, tiedotteella toimintakauden alkaessa.

Lasten kanssa keskustellaan oppilashuollollisista aiheista tarvittaessa.